**Social Work & Education**
©SW&E. 2026

**Нагорна, Д., Гриценко, О.** (2026). Етичні засади соціального служіння української греко-католицької церкви крізь призму етичних принципів професійної соціальної роботи. *Social Work and Education,* Vol. 13, No. 2 pp. 381-394. DOI: 10.25128/2520-6230.26.2.11

**УДК** 364:17:27-67

**DOI:** 10.25128/2520-6230.26.2.11

# ЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОГО СЛУЖІННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ КРІЗЬ ПРИЗМУ ЕТИЧНИХ ПРИНЦИПІВ ПРОФЕСІЙНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

**Діана НАГОРНА,**
викладачка кафедри педагогіки і соціальної роботи,
ЗВО «Український католицький університет», 79011 м. Львів Україна; obidniak@ucu.edu.ua
ORCID ID: https://orcid.org/0000-0003-0872-6183

**Оксана ГРИЦЕНКО,**
студентка програми «Соціальна робота», групи 3СР-23Б,
ЗВО «Український католицький університет», 79011 м. Львів Україна; hrytsenko.nz@ucu.edu.ua
ORCID ID: https://orcid.org/0009-0003-7213-3961

***Статус статті:***
*Отримано: квітень 20*, 2026
*1-ше рецензування: травень 12, 2026*
*Прийнято: травень 30, 2026*

**Анотація.** У статті розкрито сутність поняття «соціальне служіння» та проаналізовано основні теоретичні підходи до його розуміння, зокрема в контексті діяльності релігійних організацій. Особливу увагу приділено соціальній доктрині Української Греко-Католицької Церкви (УГКЦ) як нормативно-ціннісній основі соціального служіння, що визначає його етичні та практичні орієнтири. Розглянуто ключові принципи професійної соціальної роботи відповідно до «Глобальної декларації етичних принципів соціальної роботи» та здійснено їх систематизацію.

У межах дослідження здійснено компаративний аналіз етичних принципів соціального служіння УГКЦ і принципів професійної соціальної роботи, що дало змогу виявити їхні концептуальні перетини та спільні аксіологічні засади. Зокрема, простежується єдність у трактуванні гідності людини, соціальної справедливості, солідарності, персоналізму та субсидіарності як базових етичних орієнтирів обох підходів.

Важливим результатом дослідження стала розробка авторської порівняльної таблиці, у якій систематизовано ключові взаємозв'язки між принципами професійної соціальної роботи та соціальною доктриною УГКЦ. У ній узагальнено відповідність таких принципів, як визнання гідності людини, права людини, соціальна справедливість, самовизначення, участь, конфіденційність, цілісне сприйняття особи, етичне використання технологій та професійна доброчесність, із відповідними принципами персоналізму, спільного блага, солідарності та субсидіарності. Показано, що сучасна соціальна робота в Україні функціонує як багаторівнева система із залученням державних і недержавних акторів, серед яких релігійні організації відіграють значущу роль. Вони активно реалізують соціальні, благодійні та освітні ініціативи, спрямовані на підтримку вразливих груп населення.

Актуальність дослідження зумовлена зростанням ролі релігійних організацій у вирішенні соціальних проблем та необхідністю наукового осмислення їх діяльності. Методологічну основу становлять методи аналізу, синтезу та порівняльного аналізу наукової літератури.

Результати дослідження засвідчують потенціал взаємодії між релігійними організаціями та професійною соціальною роботою, що сприяє підвищенню якості соціальних послуг і розвитку ефективного соціального служіння в Україні.

**Ключові слова:** соціальне служіння, соціальна робота, принципи соціальної роботи, соціальна доктрина УГКЦ, гідність людської особи.

## ВСТУП

Сучасна соціальна робота в Україні трансформується у складну багатопрофільну систему, яка потребує залучення ресурсів не лише державних структур, а й надавачів соціальних послуг недержавного сектору (Семигіна, 2020, с.105). Церква завжди відігравала важливу роль як частина громадянського суспільства. Поза традиційною духовною діяльністю, церковні спільноти активно скеровують свої ресурси та зусилля на реалізацію проєктів соціального служіння, благодійність, освіту, підтримку осіб та сімей в місцевих громадах.

Соціальне служіння Української Греко-Католицької Церкви (УГКЦ), що ґрунтується на дияконійній природі Церкви, є невід'ємною частиною місії служіння та виражає внутрішню сутність християнської спільноти (Синод Єпископів УГКЦ, 2022). Соціальна доктрина Католицької Церкви, до якої належить УГКЦ, базується на фундаментальних принципах, які надають етичний фундамент для допомоги всім, хто цього потребує. Пошук точок дотику важливо починати саме з етичного фундаменту, оскільки етика є кореневою системою будь-якої соціальної взаємодії (Папська Рада «Справедливість і Мир», 2008).

Професійна соціальна робота, як і соціальне служіння, не може бути ефективною без чіткого етичного підґрунтя. Професійні етичні принципи соціальної роботи формують основу прийняття рішень, запобігають професійному вигоранню та забезпечують гуманістичну спрямованість допомоги (Семигіна, 2019).

У сучасних умовах воєнного стану та викликів, які постають в Україні, релігійні організації активно займаються соціальним служінням та є важливими на арені розвитку соціальної роботи. Результати дослідження, проведеного Центром Разумкова в 2022 році (Разумков Центр, 2023), підтверджують активну участь релігійних об'єднань у соціальній сфері, особливо в умовах війни. Дані свідчать про багатовимірну соціальну діяльність Церкви, яка виходить далеко за межі духовного служіння та демонструє її здатність ефективно реагувати на виклики часу.

Це вказує на необхідність здійснення досліджень, спрямованих на встановлення можливостей інтеграції досвіду соціального служіння в систему професійної соціальної роботи у релігійному середовищі, а також використання професійних знань з галузі соціальної роботи для підвищення якості соціального служіння релігійних громад. Особливої уваги в цьому контексті набуває вивчення етичної складової як фундаментальної основи обох систем, що визначає спрямованість та моральні межі такої взаємодії. Таким чином, метою статті постає здійснення порівняльного аналізу етичних засад соціального служіння в УГКЦ і принципів професійної соціальної роботи задля ідентифікації між ними системних взаємозв'язків.

## ОСНОВНА ЧАСТИНА

За кордоном питання надання соціальних послуг релігійними організаціями досліджував В. А. М. Пунуг і Х. Сірін. Автори описують розвиток релігійних організацій через соціальне підприємництво. Оскільки релігійні організації мають глибоке розуміння потреб і цінностей своєї громади, це дозволяє їм створювати ефективні соціальні проєкти, де люди не просто отримують допомогу, а стають

учасниками змінотворчих процесів (2024). Серед українських науковців тему релігійних організацій в громадах досліджувала Т. Семигіна, вона підкреслює, що соціальна робота ґрунтується на правах людини та соціальній справедливості, описуючи основні професійні принципи соціальної роботи (2019). Д. Мартишин порушував тему соціального служіння в процесі державотворення, а також наголошував на необхідності діалогу між світськими та церковними науковцями (2018). О. Панько розглядає та підкреслює значення релігії у постсекулярному суспільстві, а також зазначає, що соціальне служіння часто є непрофесійним, що, у свою чергу, створює потребу в діалозі між церквою та академічною спільнотою (2022).

***1.Теоретичні та етичні засади соціального служіння***

«Соціальне служіння» характеризується відсутністю уніфікованого розуміння сфер, цільових груп, меж, методів, що часто призводить до змішування сфер церковної діяльності (Яремчук, 2020, с. 174).

Поняття «соціальне служіння» в Україні та за кордоном здебільшого вживають в християнському середовищі. Воно розглядається як релігійний феномен, що реалізується на основі соціальних доктрин церков, які у свою чергу ґрунтуються на християнському вченні любові до ближнього (Цимбалюк & Лазаренко, 2021, с. 42).

Стратегія розвитку соціального служіння УГКЦ детальніше пояснює поняття соціального служіння, а саме визначає його як «діяльність, спрямовану на розв'язання соціальних проблем та забезпечення соціальної справедливості». Соціальне служіння включає в себе волонтерську допомогу, благодійні ініціативи та структуровані соціальні послуги, спрямовані на підтримку вразливих осіб і груп задля забезпечення їх цілісного розвитку (Синод Єпископів УГКЦ, 2022). Саме поняття соціального служіння («servizio sociale») має витоки із латини та відсилає нас до біблійних понять «servus Dei», «servus Domini» («слуга Божий», «слуга Господній»). Кожен вірянин, пройшовши Таїнство Хрещення і вступивши до Божої сім'ї, поділяє місію Домогосподаря-Отця. Таким чином, практична діяльність у формі соціального служіння стає ключовим елементом реалізації цієї місії, спрямованої на спасіння людських душ (Браславець, 2019).

Дж. Фіхтер, американський дослідник, запропонував важливе розмежування між соціальним служінням і релігійною соціальною діяльністю. Обидва поняття взаємопов'язані, але в тлумаченні різняться. Соціальне служіння («social service») – традиційна релігійна допомога в парафії, яка втілюється через безпосередні благодійні заходи. Наприклад, нагодувати голодних, бездомних, допомога в лікарнях, надання прихистку. Тоді як соціальна діяльність («social action») – це практика, яка спрямована на системне вдосконалення соціальних структур заради справедливості. Термін «social act» також розглядають як допоміжний метод соціальної роботи, що полягає у колективній мобілізації громад для змін суспільних інститутів та законодавчих норм. На відміну від індивідуальних методів роботи, цей підхід спрямований на усунення корінних причин соціальної несправедливості через зміну політичного та економічного середовища (Цимбалюк & Лазаренко, 2021, с. 41; Social Work Institute, 2025).

Таким чином, можемо підсумувати, що «соціальне служіння» як термін переважно вживається у релігійному контексті. Водночас піддається розгляду з

точки зору розв'язання соціальних проблем і дотримання соціальної справедливості. Це свого роду соціальна діяльність релігійних організацій, яка базується на соціальному вченні церкви і любові до ближнього, які є основою соціального служіння із перспективи доктрини УГКЦ.

Соціальна допомога в християнському розумінні ґрунтується на релігійних догматах, насамперед на любові до ближнього і на доброму, співчутливому ставленні до тих, хто цього потребує. (Кравченко & Матрос, 2017, с. 22). З плином часом виникла потреба в регулюванні соціальних напрямків роботи церков та релігійних організацій, як наслідок були засновані соціальні доктрини. Метою соціальної доктрини будь-якої християнської конфесії є формування системи поглядів, які охоплюють всі сторони життя (Попович, 2017, с. 74). Наразі домінує за кількістю прихильників у регіонах Західної України й продовжує розвивати свою присутність по всій її території Українська Греко-Католицька Церква (далі УГКЦ) (Разумков Центр, 2025).

Зокрема, соціальною доктриною УГКЦ виступає збірка під назвою «Компендіум соціальної доктрини Церкви», автором якої є Папська Рада Справедливості і Миру. В основі цього вчення лежать чотири принципи, за допомогою яких ми можемо зрозуміти людське суспільство в усій його повноті: гідності людської особи (персоналізму), спільного блага, субсидіарності та солідарності (Кюпперс & Шалленберг, 2021, с. 92).

Розглядаючи цю тему детальніше, П. Балог у своїй статті визначає три наріжні принципи: спільне благо, субсидіарність та солідарність, які випливають з першого принципу – гідності людської особи (Балог, 2025, с. 7). Цю ж думку продовжує Компендіум, що все вчення Церкви постає з принципу недоторканності людської гідності (Папська Рада «Справедливість і Мир», 2008, с. 80).

У Компендіумі принцип гідності людської особи носить ще назву персоналістичного принципу. Основна суть полягає в тому, що людина є суб'єктом, активним членом та метою суспільства. Її гідність, яку вона отримала від Господа, є недоторканною. У свою чергу кожен має пам'ятати про це та покликаний бути гідною людиною Христа (Папська Рада «Справедливість і Мир», 2008, с. 79-80).

Другим ключовим принципом є принцип спільного блага. Згідно Душпастирської Конституції Другого Ватиканського собору – це сукупність тих умов соціального життя, які дозволяють і спільнотам, і їхнім окремим членам цілісніше та легше досягати власної самореалізації (Vatican Council (2nd 1962-1965 Basilica di San Pietro in Vaticano), 1965, п.26). У книзі «DOCAT», виданою Католицьким Медіа-Центром, стверджується що спільне благо належить кожному і тим самим залишається спільним і неподільним. Його формування є не лише умовою діяльності суспільних інститутів, а й обов'язком кожної людини. Власне, індивідуальна відповідальність є ключовою, якщо кожна особа керуватиметься лише егоїстичними міркуваннями, то співіснування в суспільстві стане конфліктним. Відповідно, можна стверджувати, що спільне благо – це певні умови, які забезпечують повагу до гідності кожної особи. Ці умови задовольняють головні потреби людей і водночас дають свободу для відповідальності за власне життя на благо суспільства. В. Мороз підкреслює, що

спільне благо базується на зразковому особистому житті та має формуватися активно самими членами суспільства, починаючи з низових ланок громади. Основи спільного блага прямо корелюють із загальними правами людини, які покликані до збереження гідного життя кожної людини: право на їжу, помешкання, здоров'я, свободу думки, зібрань і віросповідань (Кюпперс & Шалленберг, 2021, с. 94; Мороз, 2014, с. 92-93).

Третій принцип, про який говорить соціальне вчення – це субсидіарність, а саме, що: «...вища ланка (наприклад, держава) не повинна втручатися, якщо нижча ланка (наприклад, сім'я) може вирішити проблему самостійно» (Кюпперс & Шалленберг, 2021, с. 99). Церква в соціальній доктрині УГКЦ визнає сім'ю як первинну інституцію, але оскільки виникають труднощі, які інколи неможливо подолати сім'ї самостійно, у таких випадках для неї існують вищі установи та спільноти, такі як: громада, держава, які покликані забезпечувати гідне життя. Водночас, кожна особа чи родина може дати і запропонувати суспільству свій внесок. З огляду на це, В. Мороз звертає увагу на певну подвійну небезпеку: домінування особи над суспільством та навпаки – суспільства над особою. Саме тому соціальне вчення Церкви підкреслює необхідність визнання екзистенційної первинності людської особи та збереження балансу між індивідуальним і суспільним вимірами (Волинець, 2014, с. 5; Мороз, 2014, с. 93).

О. Волинець розглядає ці всі фундаментальні принципи у взаємодії людини, громадського сектору та держави. На її думку, четвертий принцип солідарності поєднує всі інші (2014, с. 5). Солідарність розглядається у Святому Письмі, саме в конкретних діях Христа, як описує апостол Павло: «Він власного Сина свого не пощадив, а видав його за всіх нас…» (Святе Письмо, 1963/2022, Послання до римлян 8:32). Він став живим прикладом солідарності Бога і людини. Сьогодні ж цей принцип є засобом удосконалення всіх різновидів соціальної практики у сучасному і вкрай дискусійному світі. Взаємно відповідальність усіх членів суспільства за всіх і за кожного – це і є принцип солідарності. Папа Лев XIII цілком слушно тлумачив солідарність як зразок дружби відповідно до традицій моральної культури – справжня дружба потребує милосердя. Компендіум соціальної доктрини УГКЦ зазначає: «Солідарність, насамперед, слід розглядати як соціальний принцип, який визначає устрій суспільних інститутів (Папська Рада «Справедливість і Мир», 2008, с. 129). Сьогодні стає все більш очевидним, що люди і народи, пов'язані між собою об'єктивно необхідною єдністю, взаємозалежністю та взаємовідповідальністю на всіх рівнях міжлюдських відносин (Присухін, 2015, с. 58-60).

Підсумовуючи, соціальна доктрина УГКЦ має чотири ключові принципи, які взаємопов'язані між собою та транслюють певний план дій для етичного формування справедливого суспільства. Вони доводять, що людина – це суб'єкт та цілісний індивід соціуму, а також що людина завжди була і є соціальною особою.

***2. Взаємозв'язок принципів соціальної доктрини УГКЦ і професійної соціальної роботи***

У визначенні соціальної роботи (2014) як професії та академічної дисципліни акцентовано на тому, що принципи соціальної справедливості, прав людини, колективної відповідальності та поваги до різноманітності є її ключовими засадами. Це підкреслює фундаментальну роль етичного виміру в соціальній роботі (International Federation of Social Workers, 2018). У цьому контексті доцільно здійснити аналіз принципів професійної соціальної роботи та соціальної доктрини УГКЦ, зокрема в аспекті їхньої концептуальної спорідненості та взаємодоповнюваності. У цій статті інтерпретація принципів професійної соціальної роботи ґрунтується на трактуванні Т. Семигіної «Глобальної декларації етичних принципів соціальної роботи» (Семигіна, 2021, с. 111–131).»

Першочергово розглянемо трактування принципу гідності людини: «Своїм ставленням, словами та вчинками соціальні працівники визнають і поважають природжену, невід'ємну гідність та цінність усіх людей» (Семигіна, 2021, с. 111). Це пояснення переплітається із тим, що вже було зазначено раніше –принципом соціальної доктрини УГКЦ, гідністю людської особи та персоналістичним принципом. С. Шевчук, глава УГКЦ, стверджував: «Базовою цінністю, з якої випливає все інше добро, є гідність людської особи».(Синод Єпископів УГКЦ, 2020). Це твердження демонструє концептуальну співзвучність двох принципів, що проявляється у спільності їхнього змістового наповнення.

Наступним принципом професійної соціальної роботи є сприяння правам людини. Права людини розглядаються як невід'ємні й такі, що закорінені в самій природі людини, залишаючись незмінними незалежно від історичного контексту, місця чи обставин. У сучасному світі вони набули універсального визнання, а їхнє підґрунтя вбачають у гідності людини як створеної на образ і подобу Божу. Водночас людина постає як соціальна істота, яка реалізує свої потреби через доступ до спільних благ, що перебувають у спільному користуванні (Кюпперс & Шалленберг, 2021, с. 71; с. 94–95). У цьому контексті принцип ставлення до людини як до цілісної особистості корелює з принципом персоналізму, викладеним у соціальній доктрині. Згідно з ним, людина розглядається крізь призму її суспільного та соціального буття, що водночас передбачає відкритість до різноманіття культур і потребу адаптації у сприйнятті цієї різноманітності (Папська Рада «Справедливість і Мир», 2008, с. 89; с. 97).

Проаналізуймо принцип справедливості в соціальній роботі: вона розглядається з п'яти різних вимірів: протистояння дискримінації, поваги до різноманітності, доступу до справедливих ресурсів, протистояння несправедливій політиці і практиці, розвитку солідарності. У Святому Письмі, на основі якого була створена Соціальна доктрина, пишеться: «І сотворив Бог людину на свій образ... чоловіком і жінкою створив їх», що в першу чергу свідчить про їхню рівність у суспільстві (Святе Письмо, 1963/2022, Буття 1:27). Ця ідея узгоджується з положенням про універсальне призначення земних благ, відповідно до якого вони мають бути доступними для всіх без винятку, що обґрунтовує позицію Церкви щодо їхнього справедливого розподілу. Політичний вимір соціальної справедливості знаходить відображення у висловлюванні святого Августина: «Держава без справедливості – усього лиш зграя бандитів» (Кюпперс & Шалленберг, 2021, с. 191), що підкреслює визначальну роль

справедливості у функціонуванні суспільних інституцій. Водночас енцикліка Папи Лева XIII «Rerum Novarum» («Про капітал і працю», 1891) акцентує увагу на значущості гідної та справедливої оплати праці, що корелює з принципом соціальної справедливості у професійній соціальній роботі.

Наступним принципом професійної соціальної роботи є право клієнта на самовизначення, яке передбачає мінімізацію контролю та прямого втручання з боку фахівців. Такий підхід сприяє розвитку самозарадності клієнтів і підкреслює їхню здатність самостійно долати життєві труднощі. Вбачаємо, що у цій інтерпретації означений принцип корелює з принципами персоналізму та із субсидіарності, що розглядаються у соціальній доктрині Церкви. Зазначені підходи акцентують на пріоритеті нижчих рівнів соціальної організації, зокрема сім'ї, локальної спільноти та самої особи у вирішенні власних проблем, а також необхідність прийняття відповідальності за власне життя. Енцикліка Пія XI «Quadragesimo Anno» (1931) наголошує на несправедливості позбавлення особи можливості здійснювати ті дії, які вона здатна виконати власними силами (Pius XI, 1931, para. 80). Водночас підкреслюється недоцільність передачі функцій вищим суспільним інстанціям, якщо їх можуть ефективно реалізувати менші спільноти, що становить одну з ключових ідей принципу субсидіарності. Таким чином, саме субсидіарність виступає механізмом захисту свободи особи на самовизначення, забезпечуючи невтручання вищих інституцій у ті сфери, де індивід здатен діяти автономно, і водночас утверджуючи повагу до гідності людини як носія свободи.

Участь у житті спільноти, громади з точки зору християнства – це прояв солідарності, оскільки тим самим ми здійснюємо свідому дію, що впливає на розвиток суспільства. Також даний принцип ми можемо зіставити із принципом персоналізму, оскільки дискримінація або ж заборона участі – це пряме суперечення даному принципу (Кюпперс & Шалленберг, 2021, с. 99-101).

Ще два взаємопов'язані принципи професійної соціальної роботи – це повага до конфіденційності та приватності, а також етичне використання технологій і соціальних медіа. Вони передбачають забезпечення права особи на недоторканність її приватного життя. Порушення конфіденційності допускається лише у виняткових випадках, зокрема тоді, коли існує реальна загроза заподіяння шкоди клієнтом собі чи іншим. Водночас етичні стандарти професії забороняють поширення будь-якої конфіденційної інформації у соціальних мережах чи інших медіапросторах за будь-яких обставин. У світлі соціальної доктрини Церкви ці положення узгоджуються з принципом поваги до гідності людської особи. Як уже зазначалося, людина не може розглядатися як об'єкт впливу, натомість вона постає суб'єктом суспільного життя. Відтак порушення принципів конфіденційності та приватності суперечить засадничим положенням персоналізму, оскільки підриває гідність і автономію особи

Останнім принципом професійної соціальної роботи, який доцільно розглянути, є принцип професійної доброчесності. Він охоплює турботу фахівця про власне благополуччя як у професійній діяльності, так і в особистому житті, відповідальність за професійні рішення і дії, дотримання етичних меж у взаємодії з клієнтами, а також недопущення зловживання повноваженнями чи владним становищем. Цей принцип безпосередньо корелює із засадами персоналізму та

спільного блага в соціальній доктрині. У такому контексті його доцільно розглядати крізь призму балансу між гідністю особи та відповідальністю перед спільнотою. Як слушно зауважує А. Синишин, надмірна акцентуація на персоналізмі може призводити до посилення індивідуалізму, формування споживацьких установок і потенційних зловживань владою (Синишин, 2022, с. 38). Отже, принцип професійної доброчесності виступає важливим регулятором, що сприяє збереженню етичної рівноваги між особистісною автономією та орієнтацією на спільне благо

Результатом проведеного аналізу принципів соціальної доктрини УГКЦ та професійної соціальної роботи стала розробка авторської таблиці (табл. 1), у якій відображено їхню кореляцію.

*Таблиця 1:* **Ключовий взаємозв'язок принципів професійної соціальної роботи і соціальної доктрини УГКЦ**

| № | Принципи професійної соціальної роботи | Принцип соціальної доктрини УГКЦ | Стисле пояснення взаємозв'язку принципів професійної соціальної роботи і соціальної доктрини УГКЦ |
|---|---|---|---|
| 1. | Визнання гідності людини | Принцип персоналізму | «Своїм ставленням, словами та вчинками соціальні працівники визнають і поважають природжену, невід'ємну гідність та цінність усіх людей» (Семигіна, 2021, с. 111). Цитуючи Святослава Шевчука, главу УГКЦ: «Базовою цінністю, з якої випливає все інше добро, є гідність людської особи» (Синод Єпископів УГКЦ, 2020). |
| 2. | Сприяння правам людини | Принципи персоналізму та спільного блага | Права людини – це те, що було вписано в людську природу, і є непорушним в своїй дійсності незалежно від часу, місця і обставин, сьогодні їх визнають у всьому світі, а свої корені вони беруть у гідності того, що людина була створена на образ і подобу Божу. |
| 3. | Сприяння соціальній справедливості | Принципи персоналізму, спільного блага і солідарності | Земні блага є для всіх, і церква займає позицію їхнього рівного і справедливого розподілу без переваг для когось. |
| 4. | Сприяння праву на самовизначення | Принцип персоналізму та субсидіарності | Несправедливо «відбирати в окремих осіб змогу зробити те, що вони можуть зробити власними силами» (Пій XI, 1931, парагр. 80) |
| 5. | Сприяння праву на участь | Принципи солідарності та | Люди і народи, пов'язані між собою об'єктивно необхідною єдністю, |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | персоналізму | взаємозалежністю та взаємовідповідальністю на всіх рівнях міжлюдських відносин. Сприяти праву клієнта на участь – це безпосереднє визнання людини як суб'єкта та цілісного індивіда соціуму. |
| 6. | Повага конфіденційності та приватності | Принцип персоналізму і спільного блага | Чесність і праця виступають запорукою успіху у досягненні цього блага. Основи спільного блага прямо корелюють із загальними правами людини, якій і покликані до збереження гідного життя кожної людини: право на їжу, помешкання, здоров'я, свободу думки, зібрань і віросповідань. |
| 7. | Ставлення до людей як до цілісних індивідів | Принцип персоналізму | Людина розглядається через її громадське і соціальне життя та спонукає нас до адаптації у сприйнятті різноманітності культур. Людина є суб'єктом, активним членом та метою суспільства, а її гідність, яку вона отримала від Господа, є недоторканною. |
| 8. | Етичне використання технологій та соціальних медіа | Принцип персоналізму | Принцип описується як збереження права за людиною недоторканості її приватного життя. Людина не є об'єктом, навпаки ж, вона завжди має залишатися суб'єктом цього суспільства. |
| 9. | Професійна доброчесність | Принцип персоналізму та спільного блага | Через великий акцент на персоналізмі утворюється надмірний індивідуалізм, певне споживацтво та зловживання владою. |

## ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

«Соціальне служіння» як термін переважно вживається у релігійному контексті. Водночас піддається розгляду з точки зору розв'язання соціальних проблем і дотримання соціальної справедливості, що релевантно етичним принципам соціальної роботи. Регулятивну основу такої діяльності становлять соціальні доктрини, зокрема соціальна доктрина УГКЦ, метою якої є формування цілісної світоглядної парадигми, що охоплює всі сфери людського життя. Її вчення ґрунтується на чотирьох базових принципах, які виступають етичним фундаментом різних форм соціального служіння.

Співвідношення принципів професійної соціальної роботи та соціальної доктрини УГКЦ базується на спільному етичному підґрунті – гідності людської особи. Принцип персоналізму утверджує розуміння людини як центрального суб'єкта обох сфер, що проявляється у визнанні її гідності, недискримінаційному ставленні, а також у праві на самовизначення і автономне прийняття рішень щодо власного життя. Принципи спільного блага та солідарності в соціальній доктрині УГКЦ змістовно перегукуються з принципом соціальної справедливості в

соціальній роботі, оскільки передбачають рівний доступ кожної особи до ресурсів і можливостей суспільства з урахуванням її унікальності.

Отже, результати аналізу дають підстави стверджувати, що соціальна доктрина УГКЦ може розглядатися як теоретичне підґрунтя соціального служіння, яке реалізується у широкому спектрі позалітургійних соціальних практик. Відповідно, принципи соціальної доктрини УГКЦ персоналізм, спільне благо, солідарність і субсидіарність не суперечать, а концептуально корелюють із принципами професійної соціальної роботи.

Проведене дослідження не описує всіх точок дотику між аспектами соціального служіння та системою професійної соціальної роботи. Подальшого вивчення потребує механізм використання професійних знань з галузі соціальної роботи для підвищення якості соціального служіння релігійних громад. І це відкриває низку перспективних напрямків для подальшого вивчення.

Ця стаття є першим кроком у дослідженні потенціалу релігійних громад як суб'єктів у соціальній сфері, подальший аналіз даної теми дозволить сформувати рекомендації щодо стандартизації та вдосконалення роботи парафій і громад, і зокрема використання етичних принципів у практичній роботі. Крім того, наша робота може бути продовжена у дослідженні соціального служіння з перспективи підготовки фахівців соціальної роботи для роботи в релігійному середовищі. Ці напрямки сприятимуть розвитку української соціальної роботи та перетворенню соціального служіння на інструмент для позитивних суспільних змін у громадах.

## ЛІТЕРАТУРА

Балог, П. (2025). Спільнота і солідарність у вченні Католицької Церкви. *Спільнота і її тривоги,* (121). https://surl.li/hczybu

Браславець, О. (2019). Знак і вираз любові»: вчення Церкви про соціальне служіння. *Соціальне служіння Церкви*, (26). https://surl.lu/kquoig

Волинець, О. (2014). Солідарність, субсидіарність та загальне благо як фундаментальні принципи взаємодії людини, громадянського суспільства та держави у соціальному вченні католицизму. *Українська національна ідея: Реалії та перспективи розвитку,* (26), 3-8. https://surl.li/apvayy

Капська, А. Й. (Ред.). (2004). С*оціальна робота: технологічний аспект: Навчальний посібник*. Центр навчальної літератури.

Кравченко, О. О., & Матрос, О. О. (2017). *Історія соціальної роботи: Навчальний посібник.* РВЦ «ВІЗАВІ». https://surl.li/wduxkc

Кюпперс, А., & Шалленберг, П. (2021). *DOCAT Що нам слід робити?* (О. Гринчук, Пер.). Католицький Медіа-Центр.

Мартишин, Д. С. (2018). Соціальне служіння церкви в контексті державотворення. *Державне управління: удосконалення та розвиток,* (12). https://doi.org/10.32702/2307-2156-2018.12.23

Мороз, В. (2014). *Функціональні принципи соціального вчення Української греко-католицької церкви (1991-2011): історико-релігієзнавчий аналіз. Історія,* (4 (130), 92-96. https://surl.li/xcldty

Панько, О. (2022). Особливості соціальної роботи релігійних організацій: Соціально-філософський аналіз. *Epistemological Studies in Philosophy Social and Political Sciences, 5(*2), 65–75. https://doi.org/10.15421/342222

Папська Рада «справедливість І Мир». (2008). *Компендіум соціальної доктрини Церкви.* Кайрос. https://surl.lt/rmpciv

Попович, В. М. (2017). Соціальне служіння (соціальна робота) як складник соціального вчення православної церкви: *Актуальні напрями взаємодії церкви і держави. Актуальні проблеми філософії та соціології: Науково-практичний журнал,* (19), 74-76. http://hdl.handle.net/11300/11512

Присухін, С. І. (2015). *Принцип солідарності в світлі соціального вчення Св. Івана Павла II.* СОФІЯ. Гуманітарно-релігієзнавчий вісник, (2(4)), 58-60. https://surl.li/pgggpx

Разумков Центр. (2023). *Війна і Церква. Церковно-релігійна ситуація в Україні 2022р. (листопад 2022р.).* Центр Разумкова. https://surl.li/rtrokj

Разумков Центр. (2025). *Рівень релігійності, довіра до Церкви, конфесійний розподіл та міжцерковні відносини в українському суспільстві (жовтень 2024р.)*. Центр Разумкова. https://surl.li/dhxmbx

*Святе Письмо* (І. Хоменко, Пер.). (2022). МІСІОНЕР. (Оригінал опубліковано 1963 р.)

Семигіна, Т. (2019). *Нові глобальні етичні принципи соціальної роботи. Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму,* (1), 70–85. https://doi.org/10.33287/11196

Семигіна, Т. (2020). *Сучасна соціальна робота.* Академія праці, соціальних відносин і туризму. https://surl.li/vvnjxz

Семигіна, Т. (2021). *Міжнародна соціальна робота: пріоритети та стандарти.* Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму. https://surl.li/hvrlnk

Синишин, А. (2022). *Людина і її праця в умовах вільного ринку: Погляд соціального вчення католицької церкви* [Магістерська робота, Український Католицький Університет]. https://er.ucu.edu.ua/items/50103013-f1ea-4586-8342-1753f88b5ff9

Синод Єпископів УГКЦ. (2020). *Глава УГКЦ: «Повага до людини повинна бути основним принципом, з якого випливає все інше добро»*. https://surl.lu/eontcc

Синод Єпископів УГКЦ. (2022). *Стратегія розвитку соціального служіння УГКЦ*. https://docs.ugcc.ua/1598/

Цимбалюк, Н. М., & Лазаренко, І. С. (2021). Соціальне служіння церков як провайдер практик соціальної допомоги. *ВІСНИК НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право.*, (2(50)), 39-45. https://doi.org/10.20535/2308-5053.2021.2(50).242851

Яремчук, С. С. (2020). *Релігійні практики в сучасному соціумі: Інституціональний контекст: Монографія.* Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi78/0058241.pdf

International federation of social workers. (2018). *Global social work statement of ethical principles.* International Federation of Social Workers – Global Online conference. https://surl.li/skjqcy

Leo XIII. (1891). *Rerum novarum* [Encyclical letter]. The Vatican.https://surl.li/jdvhha

Pius XI. (1931). *Quadragesimo anno* [Encyclical letter]. The Vatican. https://surl.li/ydmkfj

Punuh, W. A. M., & Sirine, H. (2024). Religious organizations development through social entrepreneurship activity: Opportunities and challenges from stakeholders' perspective. *Proceeding of the International Conference on Multidisciplinary Research for Sustainable Innovation*, 1, 322–330. https://doi.org/10.31098/icmrsi.v1i.813

Social Work Institute. (2025). *Social action in social work: Concept and definitions*. https://surl.li/noaqjt

Vatican Council (2nd 1962-1965 Basilica di San Pietro in Vaticano). (1965). Pastoral Constitution on the Church in the modern world. Vatican Council 2nd. https://surl.lu/lwlgfj

# ETHICAL FOUNDATIONS OF SOCIAL SERVICE IN THE UKRAINIAN GREEK CATHOLIC CHURCH THROUGH THE LENS OF THE ETHICAL PRINCIPLES OF PROFESSIONAL SOCIAL WORK

***Diana NAHORNA***, Lecturer at the Department of Pedagogy and Social Work, Ukrainian Catholic University, Lviv, Ukraine; obidniak@ucu.edu.ua

***Oksana HRYTSENKO***, student of the Social Work program, group 3SR-23B, Ukrainian Catholic University, 79011 Lviv, Ukraine; hrytsenko.nz@ucu.edu.ua

***Abstract****. The article examines the essence of the concept of «social service» and analyzes the main theoretical approaches to its interpretation, particularly in the context of religious organizations' activities. Special attention is given to the Social Doctrine of the Ukrainian Greek Catholic Church (UGCC) as a normative and value-based framework for social service that defines its ethical and practical orientations. The key principles of professional social work, as outlined in the "Global Statement of Ethical Principles of Social Work," are reviewed and systematized.*

*The study presents a comparative analysis of the ethical principles of UGCC social service and those of professional social work, enabling identification of their conceptual intersections and shared axiological foundations. In particular, both approaches demonstrate a common understanding of human dignity, social justice, solidarity, personalism, and subsidiarity as fundamental ethical guidelines.*

*An important outcome of the research is the development of an authorial comparative table that systematizes the key correlations between the principles of professional social work and those of the UGCC Social Doctrine. The table summarizes the correspondence between principles such as recognition of human dignity, human rights, social justice, self-determination, participation, confidentiality, a holistic perception of the individual, the ethical use of technologies, and professional integrity, and the corresponding principles of personalism, the common good, solidarity, and subsidiarity. The study shows that contemporary social work in Ukraine functions as a multi-level system involving both state and non-state actors, among which religious organizations play a significant role. They actively implement social, charitable, and educational initiatives to support vulnerable population groups.*

*The relevance of the research is determined by the growing role of religious organizations in addressing social problems and the need for their scientific conceptualization within the field of social work. The methodological framework is based on analysis, synthesis, and comparative analysis of academic literature.*

*The results of the study demonstrate the potential for cooperation between religious organizations and professional social work, contributing to improved quality of social services and the development of effective social services in Ukraine.*

***Keywords****: social service, social work, principles of social work, social doctrine of the Ukrainian Greek Catholic Church, human dignity.*

## REFERENCES

Baloh, P. (2025). Community and solidarity in the teaching of the Catholic Church. *Community and its Anxieties,* (121). https://surl.li/hczybu (in Ukrainian)

Braslavets, O. (2019). «A sign and expression of love»: the Church's teaching on social ministry. *Social Ministry of the Church*, (26). https://surl.lu/kquoig (in Ukrainian)

International federation of social workers. (2018). *Global social work statement of ethical principles.* International Federation of Social Workers – Global Online conference. https://surl.li/skjqcy

Kapska, A. Y. (Ed.). (2004). *Social work: technological aspect: Textbook*. Center of Educational Literature. (in Ukrainian)

Kravchenko, O. O., & Matros, O. O. (2017). *History of social work: Textbook*. EPC «VIZAVI». https://surl.li/wduxkc (in Ukrainian)

Kueppers, A., & Schallenberg, P. (2021). *DOCAT What should we do?* (O. Hrynchuk, Transl.). Catholic Media Center. (in Ukrainian)

Leo XIII. (1891). *Rerum novarum* [Encyclical letter]. The Vatican.https://surl.li/jdvhha

Martyshyn, D. S. (2018). Social ministry of the church in the context of state-building. *Public Administration: Improvement and Development*, (12). https://doi.org/10.32702/2307-2156-2018.12.23 (in Ukrainian)

Moroz, V. (2014). Functional principles of the social teaching of the Ukrainian Greek Catholic Church (1991-2011): historical and religious analysis. *History*, (4 (130), 92-96. https://surl.li/xcldty (in Ukrainian)

Panko, O. (2022). Peculiarities of social work of religious organizations: Socio-philosophical analysis. *Epistemological Studies in Philosophy Social and Political Sciences*, 5(2), 65–75. https://doi.org/10.15421/342222 (in Ukrainian)

Pius XI. (1931). *Quadragesimo anno* [Encyclical letter]. The Vatican. https://surl.li/ydmkfj

Pontifical Council for Justice and Peace. (2008). *Compendium of the Social Doctrine of the Church*. Kairos. https://surl.lt/rmpciv (in Ukrainian)

Popovych, V. M. (2017). Social ministry (social work) as a component of the social teaching of the Orthodox Church: Current directions of interaction between church and state. *Actual Problems of Philosophy and Sociology: Scientific and Practical Journal*, (19), 74-76. http://hdl.handle.net/11300/11512 (in Ukrainian)

Prysuhin, S. I. (2015). The principle of solidarity in the light of the social teaching of St. John Paul II. *SOFIA. Humanitarian and Religious Studies Bulletin*, (2(4)), 58-60. https://surl.li/pgggpx (in Ukrainian)

Punuh, W. A. M., & Sirine, H. (2024). Religious organizations development through social entrepreneurship activity: Opportunities and challenges from stakeholders' perspective. *Proceeding of the International Conference on Multidisciplinary Research for Sustainable Innovation*, 1, 322–330. https://doi.org/10.31098/icmrsi.v1i.813

Razumkov Center. (2023). *War and Church. Church-religious situation in Ukraine 2022 (November 2022)*. Razumkov Center. https://surl.li/rtrokj (in Ukrainian)

Razumkov Center. (2025). *The level of religiosity, trust in the Church, denominational distribution and inter-church relations in Ukrainian society (October 2024)*. Razumkov Center. https://surl.li/dhxmbx (in Ukrainian)

Semigina, T. (2019). New global ethical principles of social work. *Herald of the Academy of Labour, Social Relations and Tourism*, (1), 70–85. https://doi.org/10.33287/11196 (in Ukrainian)

Semigina, T. (2020). *Modern social work*. Academy of Labour, Social Relations and Tourism. https://surl.li/vvnjxz (in Ukrainian)

Semigina, T. (2021). *International social work: priorities and standards*. Kyiv: Academy of Labour, Social Relations and Tourism. https://surl.li/hvrlnk (in Ukrainian)

Social Work Institute. (2025). *Social action in social work: Concept and definitions*. https://surl.li/noaqjt

Synyshyn, A. (2022). *Man and his work in a free market: A perspective of the social teaching of the Catholic Church* [Master's thesis, Ukrainian Catholic University]. https://er.ucu.edu.ua/items/50103013-f1ea-4586-8342-1753f88b5ff9 (in Ukrainian)

*The Holy Scriptures* (I. Khomenko, Transl.). (2022). MISIONER. (Original work published 1963) (in Ukrainian)

The Synod of Bishops of the UGCCC. (2020). *Head of the UGCC: "Respect for a person should be the fundamental principle from which all other good flows"*. https://surl.lu/eontcc (in Ukrainian)

The Synod of Bishops of the UGCC. (2022). *Strategy for the development of social ministry of the UGCC*. https://docs.ugcc.ua/1598/ (in Ukrainian)

Tsymbaliuk, N. M., & Lazarenko, I. S. (2021). Social ministry of churches as a provider of social assistance practices. *BULLETIN of NTUU "KPI". Political Science. Sociology. Law.*, (2(50)), 39-45. https://doi.org/10.20535/2308-5053.2021.2(50).242851 (in Ukrainian)

Vatican Council (2nd 1962-1965 Basilica di San Pietro in Vaticano). (1965). Pastoral Constitution on the Church in the modern world. Vatican Council 2nd. https://surl.lu/lwlgfj

Volynets, O. (2014). Solidarity, subsidiarity and the common good as fundamental principles of interaction between human, civil society and the state in the social teaching of Catholicism. *Ukrainian National Idea: Realities and Prospects of Development*, (26), 3-8. https://surl.li/apvayy (in Ukrainian)

Yaremchuk, S. S. (2020). *Religious practices in modern society: Institutional context: Monograph*. Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi78/0058241.pdf (in Ukrainian)

***Article history:***
*Received: April 20, 2026;*
*1st Revision: May 12, 2026;*
*Accepted: May 30, 2026*